

STOWARZYSZENIE SPOZA

Raport ewaluacyjny projektu
„Inspiracje – budujemy kapitał kariery”

Opracowanie: Ewelina Wildner

Projekt współfinansuje

MIASTO
STOŁECZNE
WARSZAWA

Grudzień 2011 r.

Spis treści

Cele ewaluacji.....	3
Metodologia	5
Wyniki ewaluacji.....	6
Warsztaty „Budujemy kapitał kariery”	6
Warsztaty „Zawody obecnie, zawody przyszłości, system kształcenia”	7
Warsztaty „Trudne i łatwe decyzje”	9
Warsztaty „Zmiana, karuzela zmian - jak się zaadaptować”	11
Wnioski i rekomendacje	13

Cele ewaluacji

Głównym celem ewaluacji projektu „Inspiracje – budujemy kapitał kariery” jest odpowiedzenie na pytanie, **czy rezultaty projektu zostały osiągnięte?** Kryterium ewaluacji projektu to **skuteczność**, czyli kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele przedsięwzięcia zdefiniowane na etapie planowania zostały osiągnięte.

Celem ewaluacji będzie również **wypracowanie rekomendacji co do przyszłych edycji projektu, tak aby realizować ten projekt skuteczniej.**

Nadrzędnym celem projektu „Inspiracje – budujemy kapitał kariery” przeprowadzonego od września do grudnia 2011 r. było przygotowanie młodzieży szkolnej do wejścia na współczesny rynek pracy, poznanie jego charakteru i wymagań, jak też poznanie siebie w aspekcie planowania kariery.

Realizatorzy postawili sobie za cel osiągnięcie następujących rezultatów:

1. podwyższenie poziomu wiedzy uczestników o samym sobie (poznanie mocnych stron - umiejętności, kwalifikacji, potrzeb, zainteresowań),
2. zwiększenie poziomu świadomości potrzeb i wiedzy o własnym systemie wartości,
3. nabycie wiedzy o rynku pracy i nowych trendach w zatrudnieniu,
4. zwiększenie poziomu wiedzy dotyczącej możliwości kształcenia,
5. ukształtowanie umiejętności decyzyjnych, zwiększenie poziomu wiedzy dotyczącej procesów decyzyjnych,
6. podniesienie poziomu umiejętności adaptacji do zmian na rynku pracy i w życiu społecznym i wykorzystywania ich w drodze do sukcesu,

W czasie projektu młodzież ze szkół gimnazjalnych i liceum ogólnokształcącego uczestniczyła w następujących warsztatach:

- „Budujemy kapitał kariery”
- „Zawody obecnie, zawody przyszłości, system kształcenia”,
- „Trudne i łatwe decyzje”,
- „Zmiana, karuzela zmian - jak się zaadaptować”

Uczestnicy projektu brali również udział w konsultacjach indywidualnych ze specjalistami: doradcami zawodowymi i brokerami edukacyjnymi, wspólnie z którymi wypracowywali Indywidualne Plany Rozwoju Kariery.

Rodzice i nauczyciele uczniów biorących udział w projekcie mieli możliwość uczestnictwa w spotkaniach dotyczących systemu kształcenia.

Poniższa tabelka pokazuje jakie były planowane cele poszczególnych warsztatów:

Warsztaty	Cel warsztatu	Które cele projektu zostaną osiągnięte poprzez zrealizowanie warsztatów?
Budujemy kapitał kariery	poznanie własnych zasobów, mocnych stron - umiejętności, kwalifikacji, potrzeb, zainteresowań oraz świadomości potrzeb i systemu wartości w aspekcie doboru kierunku kształcenia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. podwyższenie poziomu wiedzy uczestników o samym sobie (poznanie mocnych stron - umiejętności, kwalifikacji, potrzeb, zainteresowań), 2. zwiększenie poziomu świadomości potrzeb i wiedzy o własnym systemie wartości,
Zawody obecnie, zawody przyszłości, system kształcenia	poznanie klasyfikacji zawodów (teczki zawodów), nabycie wiedzy, gdzie szukać informacji, przekazanie informacji o zawodach nadwyżkowych i deficytowych i o zawodach przyszłości - zawodach XXI wieku. Konfrontacja wiedzy o rynku pracy z planami i możliwościami kształcenia	<ol style="list-style-type: none"> 3. nabycie wiedzy o rynku pracy i nowych trendach w zatrudnieniu, 4. zwiększenie poziomu wiedzy dotyczącej możliwości kształcenia,
Trudne i łatwe decyzje	nauka procesu podejmowania decyzji, stylów decyzyjnych oraz uświadamianie konsekwencji wyborów	<ol style="list-style-type: none"> 5. ukształtowanie umiejętności decyzyjnych, zwiększenie poziomu wiedzy dotyczącej procesów decyzyjnych
Zmiana, karuzela zmian - jak się zaadaptować	nauka radzenia sobie ze zmianą, rozwój umiejętności pozwalających na adaptację do zastanych warunków, a także – na wychodzenie naprzeciw nowym sytuacjom, czyli umiejętności niezbędnych do zarządzania własną karierą na ponowoczesnym rynku pracy.	<ol style="list-style-type: none"> 6. podniesienie poziomu umiejętności adaptacji do zmian na rynku pracy i w życiu społecznym i wykorzystywania ich w drodze do sukcesu

Metodologia

Ewaluacja ma charakter ewaluacji ex-post¹, czyli prowadzonej pod koniec realizacji projektu. Ewaluacja ma charakter ewaluacji wewnętrznej, co oznacza, że została przeprowadzona przez osobę z organizacji, a nie przez zewnętrznego eksperta.

Zgodnie z zasadą triangulacji zastosowano metody badawcze umożliwiające zebranie różnych punktów widzenia:

1) ankieta audytoryjna wypełniana przez uczniów po każdym z warsztatów – celem ankiety jest zbadanie, czy cele warsztatu zostały osiągnięte. Uczniowie mieli również możliwość podzielenia się swoimi opiniami, na temat tego co im się podobało, a co im się nie podobało podczas warsztatów².

Poniższa tabela pokazuje liczbę zebranych ankiet po przeprowadzeniu poszczególnych warsztatów w szkołach:

	Gimnazjum nr 72 ul. Przybyszewskiego 45 Warszawa	Gimnazjum Integracyjne Nr 29 im. Janusza Korczaka Ul. Bartosika 5 Warszawa ³	XV Liceum Ogólnokształcące im. Narczyży Żmichowskiej Klonowa 16, Warszawa	Razem	Response rate
Budujemy kapitał kariery	21	6	12	39	53%
Zawody obecnie, zawody przyszłości, system kształcenia	19	19	0	38	52%
Trudne i łatwe decyzje	23	17	11	51	72%
Zmiana, karuzela zmian - jak się zaadaptować	24	13	4	41	89%

*Response rate*⁴ poniżej 100% wynika z tego, że część uczniów wychodziła wcześniej z zajęć (w sytuacji, gdy warsztaty były prowadzone częściowo po godzinach lekcyjnych) lub też nie wszyscy uczestnicy chcieli wypełnić ankiety. Ankiety ewaluacyjne zajęć „Budujemy kapitał kariery” w gimnazjum przy ul. Bartosika zostały rozdane na konsultacjach indywidualnych z uczniami, dlatego wypełniło je jedynie sześciu uczniów.

2) rozmowy z trenerami (pięć osób) – zbieranie uwag osób prowadzących warsztaty nt. kwestii organizacyjnych, zaangażowanie młodzieży oraz problemów, które wystąpiły i które mogą mieć wpływ na osiągnięte rezultaty.

¹ W przypadku projektów szkoleniowych i doradczych ewaluacja ex-post mająca na celu badanie osiągniętych rezultatów projektu powinna zostać przeprowadzona na pół roku po zakończeniu projektu. Ze względu na to, że finansowanie projektu kończy się w grudniu 2011 nie byłoby to możliwe.

² Pomimo, że celem ewaluacji nie było badanie użyteczności projektu w opinii jego uczestników zdecydowałam się na zamieszczenie pytań otwartych związanych z oceną satysfakcji z zajęć, tak aby dać możliwość uczestnikom swobodnego wypowiedzenia się swojej opinii oraz sprawdzić jakie czynniki wpływały na spójność osiągnięcia rezultatów projektu.

³ W gimnazjum przy ul. Bartosika w projekcie uczestniczyły dwie klasy. W dalszej części raportu ich wyniki będą pokazywane łącznie ze względu na niewielkie liczebności tych klas.

⁴ *Response rate* to stosunek liczby uczniów którzy wypełnili ankiety do ogółu uczniów uczestniczących w danych zajęciach.

3) informacje zwrotne od przedstawicielami szkół, którzy byli odpowiedzialni za koordynację projektu w szkołach (trzy osoby - wychowawca klasy, psycholog szkolny, szkolny doradca zawodowy).

Wyniki ewaluacji

Warsztaty „Budujemy kapitał kariery”

Cel warsztatów „Budujemy kapitał kariery” to poznanie przez uczestników własnych zasobów, mocnych stron - umiejętności, kwalifikacji, potrzeb, zainteresowań oraz świadomości potrzeb i systemu wartości w aspekcie doboru kierunku kształcenia. Zajęcia te miały przyczynić się do osiągnięcia dwóch celów projektu: **podwyższenia poziomu wiedzy uczniów o samym sobie** (poznanie mocnych stron - umiejętności, kwalifikacji, potrzeb, zainteresowań), oraz **zwiększenia poziomu świadomości potrzeb i wiedzy o własnym systemie wartości**.

Jednym z pierwszych zadań w ankiecie audytoryjnej wypełnianej przez uczniów było dokończenie zdania „W czasie warsztatów nauczyłem/am się ...”. Największy odsetek badanych (30%) odpowiedział, że podczas zajęć dowiedział się swoich zalet, umiejętności, czegoś o sobie. Ok. co piąta osoba (22%) wskazała, że nauczyła się wszystkiego lub dużo. Kilka uczniów wskazało, że dowiedzieli się co sądzą o nich inni oraz co jest ważne w wyborze pracy i zawodu. Pojedyncze osoby wymieniały umiejętności, których nabycie nie było bezpośrednim celem warsztatu np.: podejmowanie decyzji, dążenie do celu, przedsiębiorczość. Pięć osób odpowiedziało, że w czasie warsztatów nie dowiedziało się nic, lub nic konkretnego.

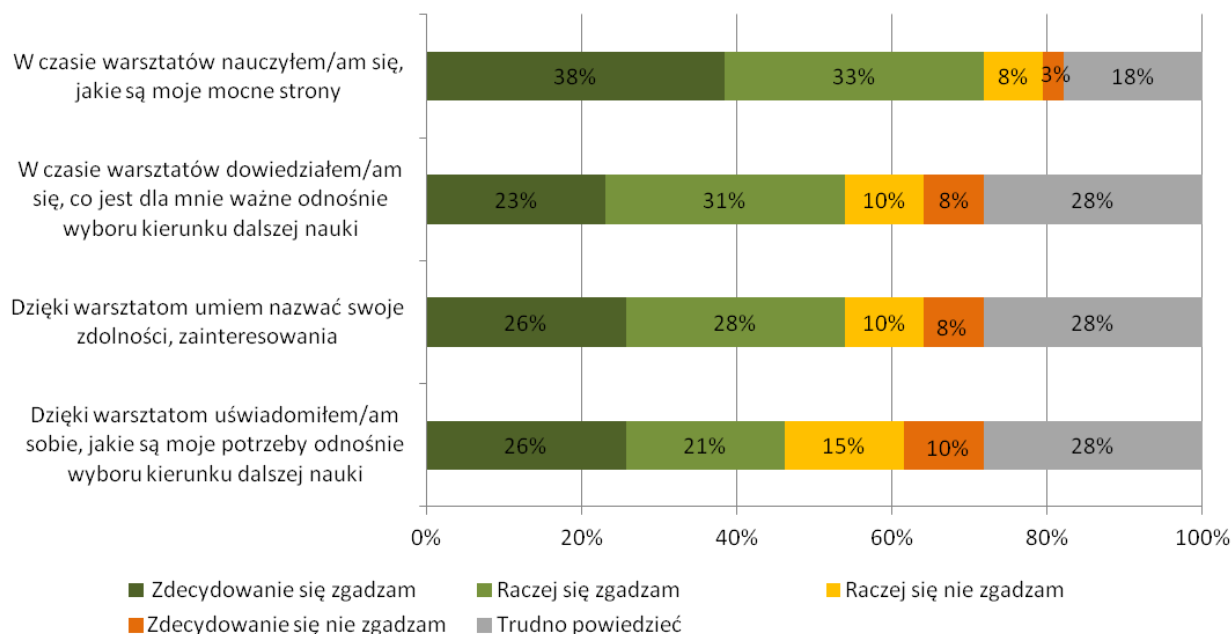
Poniższa ramka pokazuje przykładowe odpowiedzi uczniów:

„W czasie warsztatów nauczyłem/am się ...”

- *na jakiej podstawie szukać pracy i jak się dalej kształcić*
- *doceniać swoje cechy*
- *swoich zalet*
- *co o mnie sądzą inni*
- *kim mogę być w przyszłości*
- *jak przenieść moje umiejętności na pracę w przyszłości*
- *pod jakim kątem szukać pracy, jakie są moje silne strony*
- *tego co jest ważne w wyborze pracy*
- *wielu ciekawych rzeczy o samym sobie*
- *tego co osiągnęłam i co powinnam robić*
- *jak podejmować decyzję*

Największy odsetek uczestników warsztatów (**72%**) zgodził się ze stwierdzeniem, że **podczas zajęć nauczyli się swoich mocnych stron**. Trochę mniejszy procent uczniów (**54%**) po warsztatach **potrafi nazwać swoje zdolności, zainteresowania**. **Ponad 50% osób dowiedziało się, co jest dla nich ważne odnośnie wyboru kierunku przyszłej nauki**. A prawie połowa młodzieży (**46%**) **uświadomiła sobie, jakie są ich potrzeby odnośnie wyboru kierunku dalszej nauki**.

Poniższy wykres obrazuje odpowiedzi uczestników warsztatu na poszczególne pytania.

Zobaczmy co mogło wpłynąć na osiągnięte rezultaty zajęć.

Uczniowie wskazywali, że podczas warsztatów podobało im się:

- przeprowadzone ćwiczenia (ćwiczenie z obrysowywaniem własnych rąk i wpisywaniem cech w narysowanych dłoniach, wymyślanie reklamy własnej firmy); przykłady wypowiedzi: „zadania praktyczne, dużo zadań, które pozwalały poznać siebie”, „rysowanie rąk i pisanie mocnych stron poszczególnych osób”
- organizacja pracy,
- możliwość pracy w grupach,
- test osobowości,
- kontakt z osobami prowadzącymi zajęcia („kontakt między wykładowcą a słuchającymi”, „miła atmosfera i ciekawa forma pracy, spokojne prowadzące”, „zaangażowanie, chęć pomocy”, „bardzo fajne zajęcia prowadzone, panie były sympatyczne”)

Jako minusy uczestnicy wymieniali:

- dużo pisania i dużo wypełnianych testów („dużo zadań z oceną własnej osobowości, gdyż jest to trudne do wykonania”, „dużo wypełnianych testów”).

Warsztaty „Zawody obecnie, zawody przyszłości, system kształcenia”

Celem warsztatów „Zawody obecnie, zawody przyszłości, system kształcenia” było **nabycie przez uczestników wiedzy o rynku pracy i nowych trendach w zatrudnieniu oraz zwiększenie ich poziomu wiedzy dotyczącej możliwości kształcenia**. W czasie tych zajęć uczniowie mogli dowiedzieć się, gdzie szukać informacji o zawodach, posłuchali o zawodach nadwyżkowych i deficytowych i o zawodach przyszłości - zawodach XXI wieku. Celem warsztatu była również konfrontacja wiedzy o rynku pracy z planami i możliwościami kształcenia.

Prześledźmy na ile te cele zostały zrealizowane.

W zadaniu polegającym na dokończeniu zdania „W czasie warsztatów nauczyłem/am się ...” najwięcej osób (26%) wskazało, że dowiedziało się w jaki sposób wybrać zawód. Kolejni respondenci poznali w trakcie zajęć jaki zawód powinni wybrać (19%). Inne osoby wyniosły z tych warsztatów informacje o poszukiwanych zawodach, wiedzę gdzie szukać informacji o zawodach, informacje o rynku pracy.

Poniżej znajdują się cytaty z wypowiedzi respondentów.

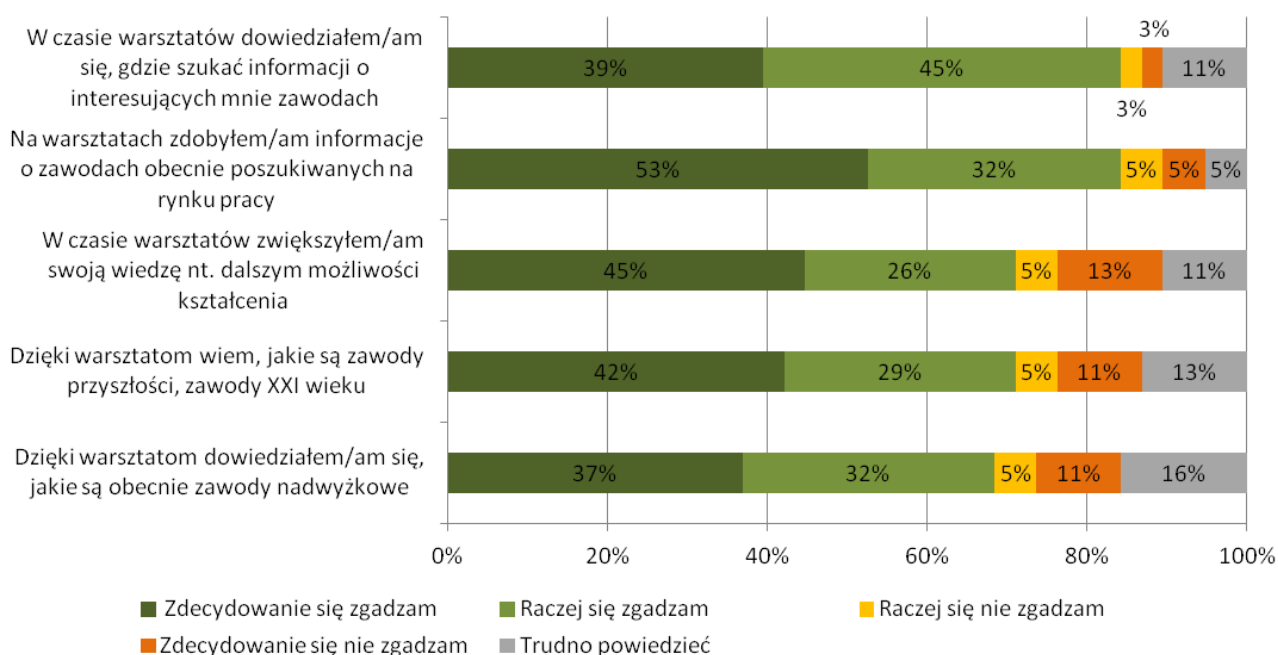
„W czasie warsztatów nauczyłem/am się ...”

- *jak wybrać dobrą pracę,*
- *różnych rzeczy o rynku pracy,*
- *upewniłem się, co będę chciał robić,*
- *kim zostanę w przyszłości,*
- *gdzie szukać informacji o interesujących mnie zawodach,*
- *informacje o zawodach obecnie poszukiwanych na rynku pracy,*
- *wiedzę nt. dalszych możliwości kształcenia,*
- *w czym jestem dobra i jaki zawód do mnie pasuje,*
- *wielu ciekawych rzeczy nt. pracy i moich zainteresowań.*

Ponad 80% uczniów zgodziło się (zdecydowanie lub raczej) ze stwierdzeniem: „W czasie warsztatów dowiedziałem/am się, gdzie szukać informacji o interesujących mnie zawodach”. Zbliżony odsetek respondentów (**84%**) podczas warsztatów **zdołał wiedzę o zawodach poszukiwanych na rynku pracy**. Wiedza o tym, na jakie zawody jest obecnie popyt była wskazywana przez przedstawicieli szkół jako najbardziej przydatna dla uczniów.

Trochę mniej uczniów (71%) podczas zajęć **zwiększyło swoją wiedzę nt. dalszym możliwości kształcenia** oraz zdobyło wiedzę **o zawodach przyszłości (71%)** i **zawodach nadwyżkowych (68%)**.

Poniżej znajduje się wykres pokazujący rozkłady odpowiedzi na poszczególne pytania.

W czasie warsztatów „Zawody obecnie, zawody przyszłości, system kształcenia” uczniom (zarówno w gimnazjum przy ul. Przybyszewskiego jak i gimnazjum przy ul. Bartosika⁵) podobało się:

- tematyka zajęć (zawody, przyszła praca, rynek pracy),
- wypełnianie testu predyspozycji zawodowych („test był fajny”, „lubię testy”),
- rozmowa (o przyszłości, o zawodach),
- atmosfera zajęć („luźna”, „brak napiętej atmosfery”).

Jeden z uczniów odpowiedział, że podobało mu się: „pokazanie i wytłumaczenie dlaczego technikum nie jest złe”. Jest to szczególnie cenne, gdyż pokazuje, że ta osoba skorzystała z warsztatów i wyniosła coś dla siebie.

Uczestnikom zajęć nie podobało się:

- zachowanie innych uczniów podczas zajęć („hałas”, „mało osób było zainteresowanych zajęciami”),
- przekazywanie informacji formie wykładu („monotonnie”),
- rozmowa o przyszłości (to jednocześnie inni uczniowie wskazywali jako plus zajęć),
- strata lekcji w związku z zajęciami.

Kilka osób wskazało, że podobało im się wszystko i nie potrafili odpowiedzieć na pytanie, co im się nie podobało.

Warsztaty „Trudne i łatwe decyzje”

Realizacja tych warsztatów miała przyczynić się do osiągnięcia celu „**ukształtowanie umiejętności decyzyjnych, zwiększenie poziomu wiedzy dotyczącej procesów decyzyjnych**”.

Uczniowie, którzy wypełniali ankiety ewaluacyjne po warsztatach, mieli za zadanie dokończyć zdanie „W czasie warsztatów nauczyłem/am się ...”. Zwracali oni uwagę, że w czasie warsztatu nauczyli się **podejmować decyzje** (35% osób). Kolejne 8% dowiedziało się **jak ważne są decyzje**. Inne osoby wskazywały, że dowiedziały się „dużo, wiele rzeczy” (16%), bez wymieniaania konkretnych umiejętności. Część osób dowiedziało się czegoś o sobie – o swoich umiejętnościach, predyspozycjach. Niektórzy uczniowie wskazywali również inne umiejętności, których wykształcenie nie było głównym celem warsztatów np. umiejętność pracy w grupie, umiejętność pomagania innym.

Co piąty uczeń (21%) wskazał, że podczas warsztatów nie nauczył się niczego. Tą odpowiedź można po części tłumaczyć niechęcią do wymyślania odpowiedzi na pytanie otwarte, gdyż te same osoby wskazywały pewną wiedzę i umiejętności wyniesioną z zajęć w pytaniach zamkniętych. Poniższa ramka zawiera przykładowe odpowiedzi na pytanie „W czasie warsztatów nauczyłem/am się ...”.

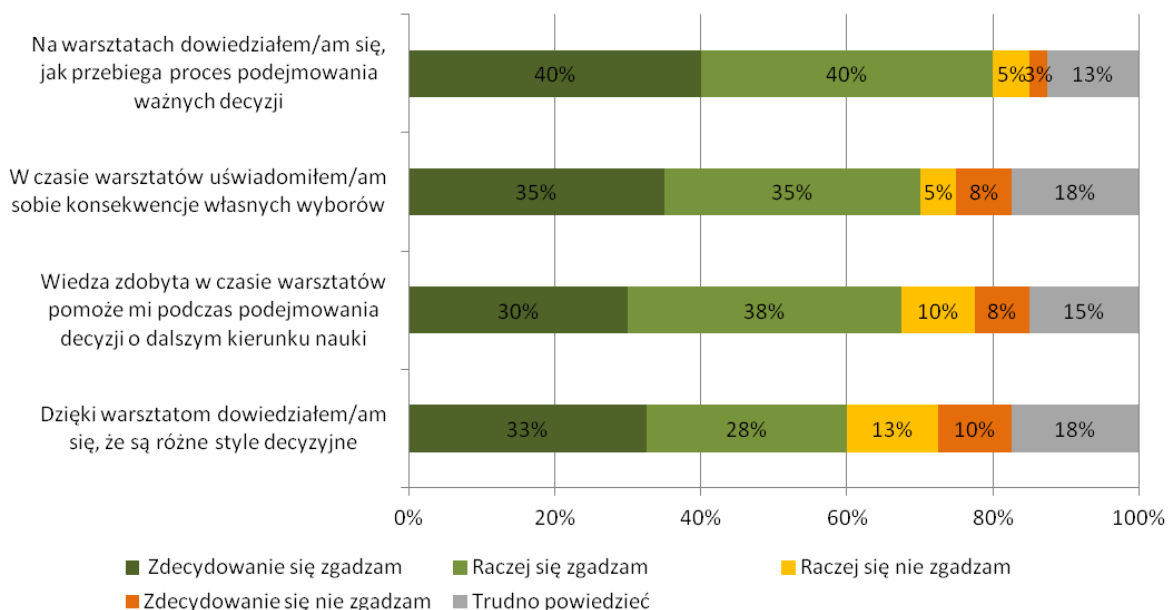
⁵ Uczniowie Liceum Ogólnokształcącego im. Narczyży Żmichowskiej nie otrzymali ankiet ewaluacyjnych do wypełnienia po warsztatach „Zawody obecnie, zawody przyszłości, system kształcenia”.

„W czasie warsztatów nauczyłem/am się ...”

- że decyzja jest ważna a szczególnie ta trafna,
- odkryłam swoje nowe cechy charakteru,
- komunikacji z innymi ludźmi,
- których decyzji nie podejmować pochopnie,
- podejmowania decyzji,
- tego, że moje decyzje mogą mieć konsekwencje w przyszłości i warto się nad nimi zastanowić,
- pracy w grupie,
- poznałam swoje możliwości, o których wcześniej nie wiedziałam/ nie byłam pewna.

80% uczniów zgodziło się ze stwierdzeniem, że na warsztatach dowiedzieli się, **jak przebiega proces podejmowania ważnych decyzji**. Kolejne **70%** uświadomiło sobie **konsekwencje własnych wyborów**. **60%** respondentów zdobyło wiedzę nt. różnych stylów decyzyjnych.

Prawie 70% uczniów (**68%**) wyraziło opinię, że **wiedza zdobyta podczas warsztatów pomoże im podczas podejmowania decyzji o dalszym kierunku nauki**.

Wykres umieszczony powyżej przedstawia szczegółowe odpowiedzi na pytania dotyczące rezultatów warsztatów „Trudne i łatwe decyzje”⁶.

Co mogło wpływać na stopień osiągnięcia zakładanych rezultatów?

Uczestnicy projektu (zwłaszcza uczniowie gimnazjów) wskazywali, że podczas zajęć podobały im się ćwiczenia (scenki, zajęcia z piłkami). Jako plusy pojawiły się także: możliwość rozmowy, luźna atmosfera, praca w grupach, różnorodność zajęć. Uczniowie liceum ogólnokształcącego wskazywali, że podobało im się indywidualne podejście do uczniów. Było to związane z tym, że po zajęcia jedna z

⁶ Wykres nie przedstawia odpowiedzi uczniów z Liceum Ogólnokształcącego im. Narcyzy Żmichowskiej, gdyż w związku z tym, że omyłkowo otrzymali oni ankiety dotyczące innych zajęć, analizie zostały poddane jedynie odpowiedzi na pytania otwarte.

osób prowadzących warsztaty rozmawiała na ten temat indywidualnie z poszczególnymi osobami w ramach konsultacji.

Jako minusy pojedynczy uczniowie wskazywali przede wszystkim kwestie organizacyjne: brak przerwy, to że jedna z osób prowadzących spóźniła się na zajęcia, zbyt krótki czas warsztatów i zbyt mało podejmowanych tematów. Niektóre osoby wskazywały też na zachowanie klasy jako na kwestię, która nie podobała im się podczas zajęć. Niektóre osoby wskazywały, że nie przypadły im do gustu niektóre ćwiczenia, jednak bez wskazania które konkretnie.

Cześć osób wskazała, że podobało im się „wszystko” a nie podobało im się „nic”. Były też osoby, które stwierdziły, że wszystko im się nie podobało, jednak były to nieliczne przypadki (5 osób – głównie z gimnazjum przy ul. Bartosika).

Warsztaty „Zmiana, karuzela zmian - jak się zaadaptować”

Celem warsztatów „Zmiana, karuzela zmian – jak się zaadaptować” była „nauka radzenia sobie ze zmianą, rozwój umiejętności pozwalających na **adaptację do zastanych warunków**, a także – na wychodzenie naprzeciw nowym sytuacjom, czyli umiejętności niezbędnych do zarządzania własną karierą na ponowoczesnym rynku pracy”. Warsztaty te miały za zadanie przyczynić się do osiągnięcia celu projektu jakim było: podniesienie poziomu umiejętności adaptacji do zmian na rynku pracy i w życiu społecznym i wykorzystywania ich w drodze do sukcesu.

Uczniowie odpowiadając na pytanie, czego nauczyli się podczas warsztatów mieli podzielone zdania. Ok. ¼ z nich odpowiedziało, że nauczyli się wielu rzeczy, bez podawania konkretnych umiejętności. 16% stwierdziło, że podczas warsztatów zdobyli umiejętność podejmowania decyzji, co było celem innych warsztatów. Podobny odsetek respondentów (14%) nauczył się podczas zajęć radzenia sobie z problemami. Pojedyncze osoby odpowiadały, że nauczyły się dążenia do celu, oraz czegoś o sobie. Prawie co piąty uczeń (18%) wypełniający ankietę uznał, że podczas warsztatów nauczył się niewiele lub wręcz nic. Takie odpowiedzi były czasami uzasadniane, np. „byłem zbyt śpiący”, „rodzice ze mną rozmawiają na takie tematy”.

W ramce poniżej znajdują się przykładowe wypowiedzi młodzieży.

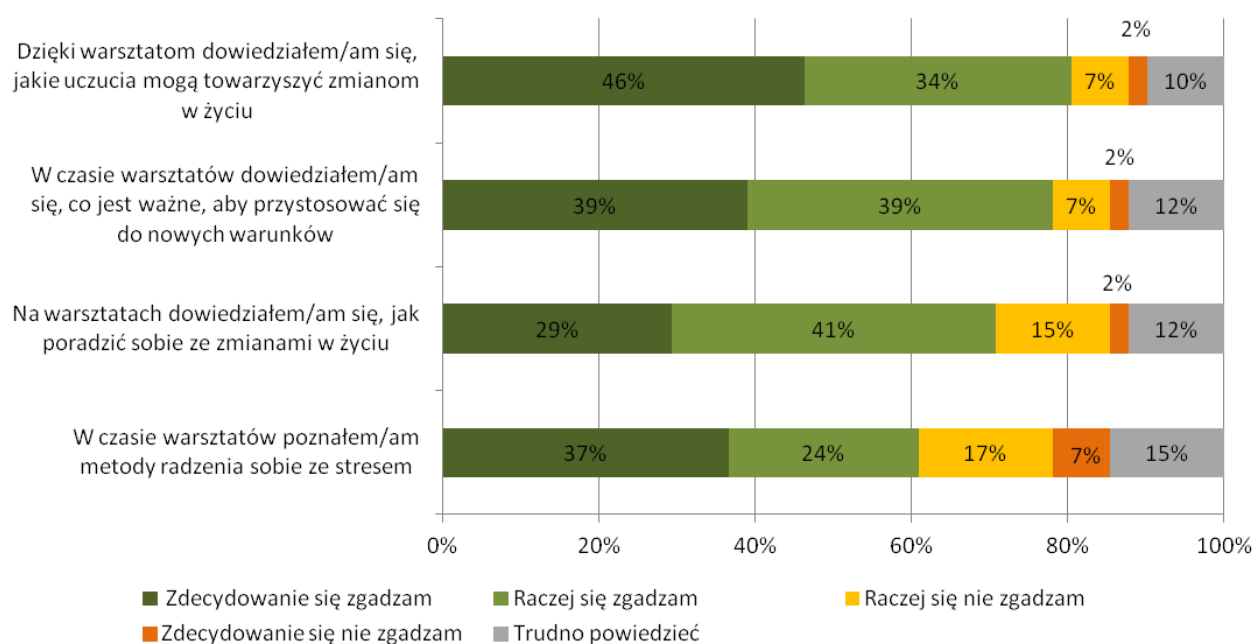
„W czasie warsztatów nauczyłem/am się ...”

- *poradzić sobie z problemami i podejmowaniem decyzji*
- *radzić sobie z problemami życia*
- *jak radzić sobie w trudnych sytuacjach*
- *jak osiągnąć swój cel, jak nad sobą panować*
- *żeby być zawsze aktywny*
- *szanować swoje zdanie*
- *co mam robić aby dążyć do celu*
- *jak łamać nawyki, podejmować i przekonywać się do zmiany i decyzji*

W przeciwieństwie do odpowiedzi na pytanie otwarte, gdzie niewielki procent uczniów potrafił wskazać konkretne umiejętności wyniesione z warsztatów, odpowiedzi na pytania zamknięte wskazują na to, że warsztat spełnił swoje cele.

Największy odsetek uczniów (**80%**) zgodzić się (zdecydowanie lub raczej) ze stwierdzeniem „Dzięki warsztatom **dowiedziałem/am się, jakie uczucia mogą towarzyszyć zmianom w życiu**”. Podobny procent młodzieży (**78%**) dowiedział się, **co jest ważne aby przystosować się do nowych warunków**. Około **70% uczestników warsztatów nauczyło się jak radzić sobie ze zmianami w życiu** a ok. 60% poznało metody radzenia sobie ze stresem jaki może towarzyszyć zmianom.

Wykres poniżej przedstawia, jak młodzież odpowiadała na poszczególne pytania⁷.

Prześledźmy co mogło wpłynąć na osiągnięcie rezultatów. Podczas zajęć uczniom podobało się:

- zadania i ćwiczenia przeprowadzone podczas zajęć (np. przykład ze słoniem, zadania do samodzielnej pracy, zabawa z piłkami),
- sposób prowadzenia (rozmowy i dyskusje, miła atmosfera),

Natomiast podczas zajęć uczestnikom nie podobało się:

- zbyt długi czas trwania warsztatów,
- brak dyscypliny ze strony klasy („hałas”, „brak współpracy ze strony klasy”),
- było nudno (ta odpowiedź wskazywana była zwykle razem z zastrzeżeniem odnośnie zbyt długiego czasu trwania warsztatów).

Co piąty uczeń wskazał, że podobało mu się „wszystko” na zajęciach a nie podobało się „nic”.

⁷ Wykres nie zawiera odpowiedzi uczniów L.O. im. Żmichowskiej, gdyż w tej szkole w warsztatach „Zmiana, karuzela zmian - jak się zaadaptować” uczestniczyło jedynie 4 uczniów.

Wnioski i rekomendacje

Na podstawie przeprowadzonej ewaluacji można stwierdzić, że **cele projektu zostały osiągnięte. Pomiędzy 70% a 80% uczestników projektu wyniósł z poszczególnych warsztatów konkretne umiejętności potrzebne w budowaniu przyszłej kariery.** Uczniowie:

- poznali swoje mocne strony,
- zdobyli informacje, jakie zawody są obecnie poszukiwane na rynku pracy,
- zwiększyli swoją wiedzę nt. dalszych możliwości kształcenia,
- dowiedzieli się jak przebiega proces podejmowania decyzji (również odnośnie dalszej edukacji) oraz
- jak przystosować się do nowych warunków (np. nowa szkoła, nowe miejsce pracy).

Należy zwrócić uwagę, że ewaluację projektu dot. przygotowania młodzieży szkolnej do wejścia na współczesny rynek pracy należałoby prowadzić za kilka lat, w momencie kiedy uczestnicy projektu będą kończyć edukację i wchodzić na rynek. Byłoby wtedy możliwe zbadanie oddziaływanie tego projektu. Ewaluacja przeprowadzona zaraz po zakończeniu projektu bazuje głównie na deklaracjach uczniów nt. tego czego nauczyli się i dowiedzieli się podczas warsztatów i konsultacji indywidualnych.

Mimo, tego że projekt został dobrze ocenione przez uczniów, nauczycieli oraz trenerów prowadzących zajęcia oraz wskazywali oni na przydatność warsztatów, w czasie jego trwania pojawiły się pewne kwestie, które można by udoskonalić, tak aby w czasie przyszłych edycji projektu osiągnąć lepsze rezultaty.

Problem 1: Duże klasy, w jakich prowadzone były warsztaty (od 20 do 28 osób)

Konsekwencje problemu: ograniczona możliwość przeprowadzenia zajęć metodami aktywizującymi (praca w grupach, ćwiczenia). Częstsze korzystanie z formy wykładu, który przez niektórych uczniów oceniany był jako monotony i nudny. Uczestnicy projektu wskazywali, że najbardziej na zajęciach podobały im się zadania i ćwiczenia. Również wg teorii metody aktywnego uczenia się powodują przyswojenie większej ilości wiedzy (piramida zapamiętywania Dale'a).

Proponowane rozwiązania problemu: podział większych klas na dwie grupy i prowadzenie dwóch różnych warsztatów równolegle. Praca w mniejszych grupach zwiększy również możliwość dopasowania projektu do potrzeb uczniów (możliwość wypowiedzenia się każdej osoby w grupie, zadania pytań, podzielenia się wątpliwościami). Takie rozwiązanie zostało wprowadzone podczas jednych warsztatów i odniosło zamierzony skutek. Konieczne jest jednak zaangażowanie do projektu większej liczby trenerów, tak aby każde zajęcia prowadzone były przez inne osoby. Rozwiązanie to może być również trudne logistyczne, gdyż jest konieczne dopasowanie terminów zajęć do grafików czterech trenerów (a nie dwóch). Korzystne byłyby więc, gdyby zaangażować do projektu dodatkowe osoby, które mogłyby rezerwowo przeprowadzić zajęcia w momencie, gdy byłaby trudność z dostosowaniem terminów warsztatów.

Problem 2: niezaangażowanie klasy, klasa nie chciała uczestniczyć w warsztatach (problem w jednej ze szkół). Przyczyną problemu było, to że uczniowie nie zostali wcześniej poinformowani przez nauczyciela, że zajęcia odbędą się. Nikt również nie zapytał ich o zdanie, czy chcieliby w tych zajęciach uczestniczyć.

Konsekwencje problemu: niechęć klasy do uczestnictwa w zajęciach, brak zaangażowania, bunt. Dużo czasu zajęło trenerom przepracowanie niechęci do udziału w zajęciach, tak aby móc je przeprowadzić. Praca z tą klasą była oceniana przez trenerów jako niełatwa, przez co trudniejsze było osiągnięcie rezultatów w tej klasie.

Proponowane rozwiązania problemu: wcześniejsze spotkanie z pedagogiem szkolnym i wychowawcą klasy nt. projektu (przedstawienie celu projektu, pokazanie programów zajęć oraz narzędzi jakie zostaną zastosowane, takich jak testy, Indywidualny, plan rozwoju kariery). Być może korzystne byłoby również wcześniejsze spotkanie z klasą przed warsztatami (np. podczas godziny wychowawczej lub lekcji przedsiębiorczości), tak aby opowiedzieć uczniom o projekcie, w jakim będą brali udział. Takie spotkanie może być połączone z wypełnieniem pierwszych testów lub rozdaniem materiałów do przeczytania.

Problem 3: nauczyciele wskazywali, że uczniowie tracą dużo lekcji w związku z projektem. Problem ten dotyczył zwłaszcza klasy maturalnej, która brała udział w projekcie.

Konsekwencje problemu: zmiana terminów zajęć, tak aby dostosować się do wydarzeń w życiu szkoły. Zajęcia odbywały się również na ostatnich godzinach, przez co uczniowie byli bardzo zmęczeni po całym dniu zajęć, co wpływało na ich aktywność.

Proponowane rozwiązania problemu: rozpoczynanie projektu we wcześniejszych klasach (np. rozpoczęcie projektu w drugiej klasie liceum/gimnazjum w drugim semestrze oraz jego zakończenie na początku trzeciej klasy w pierwszym semestrze). Spowoduje to, że zajęcia będą bardziej rozłożone w czasie przez co uczniowie nie będą tracić wielu lekcji w niewielkim odstępie czasu.

Ewentualnie możliwe jest również odgraniczenie długości trwania warsztatów z 4 godzin lekcyjnych do 3 godzin lekcyjnych, biorąc pod uwagę fakt, że część osób wskazywała, że zajęcia były dla nich zbyt długie.

Kolejnym rozwiązaniem może być również przeprowadzenie części warsztatów po lekcjach, jako zajęcia dla osób chętnych. To rozwiązanie wiąże się jednak z ryzykiem niskiej frekwencji na zajęciach.

Proponowane rozwiązanie powinny zostać uwzględnione podczas kolejnych edycji projektu, m.in. podczas pisanie wniosku o dofinansowanie jak również podczas organizacji warsztatów w szkołach.